

BALVU NOVADA PAŠVALDĪBA BALVU NOVADA DOME

Reģ.Nr 90009115622., Bērzpils iela 1A, Balvi, Balvu novads, LV-4501,
tālrunis +371 64522453, e-pasts: dome@balvi.lv

Balvos LĒMUMS

2023.gada 26.janvārī

Nr.1., 5.§

Par tiešo līdzdalību SIA "Balvu autotransports"

I. Atbilstība Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta nosacījumiem.

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) 7.panta pirmo daļu publiskai personai ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Likuma 4.panta nosacījumiem. Minētā panta otrā daļa paredz, ka lēmumu par publiskas personas līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā pieņem attiecīgās publiskās personas augstākā lēmēj institūcija.

Saskaņā ar Konkurences padomes skaidrojumu par Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta piemērošanu “Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana”, veicot juridisko izvērtējumu, publiskai personai ir jāspēj atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- 1) vai publiskas personas kapitālsabiedrības darbība atbilst publiskas personas pamatdarbības veidiem (piemēram, pašvaldības deleģētajai funkcijai vai brīvprātīgajai iniciatīvai);
- 2) vai publiskas personas kapitālsabiedrības veicamā komercdarbība atbilst VPIL 88. pantā minētajiem mērķiem.

Pašvaldību likuma 3.pants nosaka, ka publisko tiesību jomā pašvaldības īsteno autonomo kompetenci — autonomās funkcijas un brīvprātīgās iniciatīvas, kas tiek īstenotas kā autonomās funkcijas un uzdoto kompetenci — deleģētos pārvaldes uzdevumus. Saskaņā ar Pašvaldības likuma 73.panta pirmo daļu pašvaldības manta izmantojama pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs atbilstoši pašvaldības kompetencei, gan nododot to publiskā lietošanā, gan veidojot iestādes, gan dibinot kapitālsabiedrības vai iegūstot dalību kapitālsabiedrībās. Minētā likuma 4. panta pirmās daļas 19. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir sabiedriskā transporta pakalpojumus organizēšana. SIA “Balvu autotransports” (turpmāk – BA) pamatdarbība pasažieru regulāro pārvadājumu jomā atbilst Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 19. punktā paredzētajai pašvaldību autonomajai funkcijai. Vienlaikus jānorāda, ka sabiedriskā transporta pakalpojumu organizācijas funkcija ir cieši saistīta arī ar citu pašvaldībai autonomo funkciju izpildes organizāciju.

BA sniegtie papildus pakalpojumi, kas saistīti ar autoostas darbības nodrošināšanu, tostarp biļešu kases darbība, pasažieru un autobusu reisu apkalpošana, informācijas par sabiedriskā transporta pakalpojumiem sniegšana, ir cieši saistīti ar BA pamatdarbību, un atbilst Pašvaldību

likuma 4. panta pirmās daļas 19. punktā noteiktai funkcijai – sabiedriskā transporta pakalpojuma organizēšana.

VPIL 88.panta pirmā daļa nosaka nosacījumus, kad publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā. Ir jāīstenojas vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 4.pantā noteikts, ka valsts pārvaldi sabiedriskā transporta nozarē atbilstoši savai kompetencei īsteno Satiksmes ministrija un tās institūcijas, Sabiedriskā transporta padome, plānošanas reģioni un valstspilsētu pašvaldības. Šī likuma 6.pants nosaka sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanas principus, tostarp maršrutu tīklu veido, lai apmierinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc sabiedriskā transporta pakalpojumiem un nodrošinātu maršrutu tīklā iespēju apmeklēt izglītības iestādes, ārstniecības iestādes, darbavietas, valsts un pašvaldību institūcijas to normālajā (vispārpieņemtajā) darba laikā.

Latvijā, īpaši pēc administratīvi teritoriālās reformas, iedzīvotāju nokļūšana uz novada centru kļūst vēl aktuālāka un ir saistīta ar operatīvu lēmumu pieņemšanas nepieciešamību. Eiropas Reģionu komiteja ir uzsvērusi, ka transporta politika ir jāiekļauj plašākā sociālajā politikā, un tas nozīmē reģionu pašvaldību nozīmes pieaugumu Eiropas pamatvērtību nodrošināšanā. Pašvaldībai savā darbībā iedzīvotājiem ir jāgarantē nepārtraukta iespēja skolēniem nokļūt izglītības iestādēs, būt drošībā ārkārtas apstākļu iestāšanās gadījumā, un pašvaldībai ne mazāk svarīga ir iedzīvotājiem garantēta iespēja nokļūt uz darbavietām, ārstniecības iestādēm un valsts un pašvaldību institūcijām u.c. Eiropas vērtību kontekstā mobilitāte ir Eiropas reģionu ilgtspējīgas attīstības un iedzīvotāju dzīves kvalitātes priekšnoteikums.

BA pamatdarbība sevī ietver pasažieru regulāros pārvadājumus ar autobusiem Balvu novadā, vietējās nozīmes un reģionālajos starppilsētu nozīmes maršrutos. Ņemot vērā, ka sabiedriskā transporta pakalpojumi skar ievērojamu sabiedrības daļu, tā nepārtrauktība ir svarīga iedzīvotāju mobilitātes nodrošināšanai un piekļuvei dažādu jomu pakalpojumiem – veselības, izglītības, kultūras, sporta, valsts un pašvaldības institūcijām, u.c., BA darbojas stratēģiski svarīgā nozarē – sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā, kā arī būtībā pilda valsts sociālo funkciju, t. i., nodrošina iedzīvotāju tiesības uz brīvu, drošu pārvietošanos, un iedzīvotāju vajadzību un pieprasījuma pēc sabiedriskā transporta pakalpojumiem apmierināšanu.

Izvērtējot VPIL 88. panta pirmajā daļā noteiktos gadījumus, konstatējams, ka BA pamatdarbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punktā minētajam nosacījumam – BA darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai. Senāta Administratīvo lietu departaments ir secinājis, ka sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšana pašvaldības līmenī ir būtiska darbība, kas publiskai personai ir jāveic sabiedrības vajadzību nodrošināšanai. Saskaņā ar Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 19. punktu, trešo un ceturto daļu par sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanu pašvaldības teritorijā atbild attiecīgā pašvaldība. Arī Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Pašvaldību likumā paredzētā sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšana pašvaldības līmenī ir sabiedrībai nozīmīga funkcija, kuras izpildi organizē pašvaldība. Tas nozīmē, ka pašvaldība vai tās kapitālsabiedrība ir atbildīga par to, lai tai būtu nepieciešamie līdzekļi un tie tiku efektīvi izmantoti sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai.

Vienlaikus apstākļi, ka BA sniedz pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai stratēģiski svarīgus pakalpojumus, neizslēdz iespēju, ka stratēģiski svarīgos sabiedriskā transporta pārvadājumu pakalpojumus var sniegt arī privāts tirgus dalībnieks. Izvērtējums rāda, ka sabiedriskā transporta pakalpojumu tirgū jau šobrīd darbojas pietiekami plašs privāto tirgus dalībnieku skaits.

Tomēr jānorāda, ka vairākos gadījumos, kad ATD iepirkuma procedūras rezultātā ir piešķīrusi līguma slēgšanas tiesības privātiem komersantiem par sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu noteiktā maršrutu tīklā, privātie tirgus dalībnieki nav bijuši spējīgi uzsākt vai nodrošināt sabiedriskā transporta pakalpojumus pilnā apjomā (maršrutu tīkla daļās “Ogre, Aizkraukle” ; “Cēsis” un “Limbaži, Sigulda”). Kā iespējamie iemesli mināmi cilvēkresursu (autobusu vadītāju) un tehnisko resursu un infrastruktūras (autobusi, remontbāzes) trūkums apkalpojamajā reģionā. Tas norāda uz iespējamām tirgus nepilnībām atsevišķās sabiedriskā transporta maršrutu tīkla daļās. Atbilstoši VPIL 88.panta pirmā daļas 1.punktam publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību, ja tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā.

Arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1370/2007 (2007. gada 23. oktobris) par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70 preambula nosaka, ka no Kopienas tiesību aktu viedokļa nav svarīgi, vai sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumus veic publiski vai privāti uzņēmumi.

Nemot vērā minēto, BA pamatdarbība, kas sevī ietver pasažieru regulāro pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu, atbilst pašvaldības autonomajai funkcijai – sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšana, kā arī konstatējams, ka BA veiktie pasažieru regulārie pārvadājumi atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 2.punktā paredzētajam nosacījumam, jo tiek nodrošināta sabiedrībai būtiskas pašvaldības autonomās funkcijas izpilde. Savukārt, gadījumā, ja sabiedriskā transporta maršrutu tīkla daļā “Gulbene, Alūksne, Balvi” tiek konstatētas tirgus nepilnības, BA veiktie pasažieru regulārie pārvadājumi atbilst arī VPIL 88.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētajam nosacījumam, jo tiek novērsta tirgus nepilnība.

Ievērojot minēto, Balvu novada pašvaldības līdzdalība BA atbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 1. un 2. punktā un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmajā daļā paredzētajiem nosacījumiem un ir saglabājama (lēmumprojekts).

Attiecībā uz BA sniegtajiem papildus pakalpojumiem, kas saistīti ar autoostas pakalpojumiem un tās darbības nodrošināšanu, šie pakalpojumi neatbilst VPIL 88.panta pirmās daļas 1. vai 2.punktam un ir saglabājami tikai kā BA pamatdarbības – pasažieru regulāro pārvadājumu – sastāvdaļa. Gadījumā, ja BA pārtrauc sniegt pasažieru regulāro pārvadājumu pakalpojumus, piemēram neiegūstot līguma slēgšanas tiesības ATD izsludinātajā atklātā konkursā par sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu ar autobusiem līdz 2033.gadam maršrutu tīkla daļā “Gulbene, Alūksne, Balvi”, BA darbība autostas pakalpojumu sniegšanā ir izbeidzama.

II. SIA „Balvu autotransports” vispārējais stratēģiskais mērķis

Saskaņā ar Likuma 1.panta pirmās daļas 18.punktu kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi ir publiskas personas augstākās lēmējinstīcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Balvu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā no 2022.gada par stratēģisko mērķi izvirzīts – dabiska, sakārtota un veselīga dzīves, darba un atpūtas vide, bet par ilgtermiņa prioritāti – ilgtspējīga infrastruktūra un vide. Kvalitatīvi sabiedriskā transporta pakalpojumi veido ilgtspējīgu vidi un pilnveido novada dzīves telpu atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām, tāpēc atbilst pašvaldības izvirzītajiem stratēģiskajam mērķim un prioritātēm.

Balvu novada Attīstības programma 2022.– 2027.gadam ietver vidēja termiņa prioritāti – sabiedrība. Prioritāte vērsta uz visu veidu publisko pakalpojumu pieejamu un kvalitatīvu nodrošinājumu. Kvalitatīvi sabiedriskā transporta pakalpojumi veicina un nodrošina pieejamību visiem publiskajiem pakalpojumiem, un atbilst pašvaldības izvirzītajai vidēja termiņa prioritātei.

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 19. punkts paredz, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšana. Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 6.pants nosaka sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanas principus, tostarp maršrutu tīklu veido, lai apmierinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc sabiedriskā transporta pakalpojumiem un nodrošinātu maršrutu tīklā iespēju apmeklēt izglītības iestādes, ārstniecības iestādes, darbavietas, valsts un pašvaldību institūcijas to normālajā (vispārpieņemtajā) darba laikā.

Līdz ar to SIA “Balvu autotransports” pašreizējais vispārējais stratēģiskais mērķis ir saglabājams: sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšana Balvu novada iedzīvotājiem tādā veidā, kas nodrošina normatīvo aktu prasības.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī pamatojoties uz Pašvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 19. punktu, 73.panta pirmo daļu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. panta pirmo daļu, 88. panta pirmo daļu, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta pirmo daļu, 7. panta pirmo un otro daļu, un ņemot vērā SIA “CSE COE” veikto Balvu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējumu pašvaldības kapitālsabiedrībās, SIA “Balvu autotransports” (1.pielikums) un Konkurences padomes viedokli (2.pielikums), 2023.gada 19.janvāra Finanšu komitejas atzinumu, Balvu novada dome **NOLEMJ:**

1. Izbeigt Balvu novada pašvaldības tiešo līdzdalību SIA “Balvu autotransports”, ja SIA “Balvu autotransports” neiegūst līguma slēgšanas tiesības par sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu ar autobusiem līdz 2033.gadam ATD atklātā konkursa “Par tiesību piešķiršanu sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanai ar autobusiem reģionālās nozīmes maršrutu tīklā” (id.Nr.AD 2021/9) 1.lotē (maršrutu tīkla daļā “Gulbene, Alūksne, Balvi”) un šāds līgums ir noslēgts ar citu uzņēmumu.
2. Uzdot Balvu novada pašvaldības izpilddirektorei veikt nepieciešamos pasākumus šī lēmuma 1.punkta izpildes nodrošināšanai.

Pielikumā: 1.“Balvu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums pašvaldības kapitālsabiedrībās, SIA “Balvu autotransports”” uz 28 lapām.

2. Konkurences padomes 2022.gada 27.decembra vēstule Nr. 1.7-2/1259 “Par sabiedrību ar ierobežotu atbildību “Balvu autotransports”” uz 8 lapām.

Domes priekšsēdētājs

S.Maksimovs